



# Volební zákony

# Maurice Duverger (1951)

- 1. Systém proporčního zastoupení podporuje systém více (než dvou) stran, které jsou rigidní, nezávislé a stabilní.**
- 2. Dvojkolový většinový systém podporuje systém více než dvou, závislých, pružných a relativně stabilních stran.**
- 3. Jednokolový většinový systém (systém prvního v cíli) vede k bipartismu a alternaci vlády mezi oběma nezávislými stranami.**

# Kritika „zákonů“

- ▶ Platí vztah volební systém → systém politických stran, nebo systém politických stran → volební systém?
- ▶ Štěpení společnosti jako lepší vysvětlení podoby systému politických stran (Rokkan)
- ▶ Dieter Nohlen
  - ▶ Empiricky – řada výjimek
  - ▶ Teoreticky – chybí upřesnění, za jakých podmínek budou fungovat
  - ▶ Metodicky – poměrný volební systém má řadu podob s různými (potenciálními) výsledky

# Maurice Duverger (80. léta)

1. **Duvergerův zákon:** Jednokolový většinový systém (systém prvního v cíli) podporuje systém dvou stran.
2. **Duvergerova hypotéza:** Dvokolový systém a systém poměrného zastoupení podporují multipartismus.

# Sartoriho mřížka

Volební systém (VS)	Systém politických stran (SPS)	
	Silný	Slabý
	Silný	Reduktivní účinek VS na SPS
Slabý	Vyvažující účinek SPS	(blokující) Žádný účinek

# Sartoriho zákony

- **Zákon 1:** Existují-li systémová strukturace a voličský rozptyl (jako nezbytné spojené podmínky), systém prvního v cíli vede k dvoustranickému formátu.
  - **1.1:** Anebo je obzvlášť silná systémová strukturace sama o sobě nutnou a zároveň náhradní postačující podmínkou dvoustranického formátu.
- **Zákon 2:** Existuje-li systémová strukturace, nikoliv však voličský rozptyl, systém prvního v cíli vede k eliminaci stran, které ani v jednom obvodu nezískají většinu, nemůže však eliminovat – takže dovoluje – existenci tolika stran nad dvoustranický formát, kolik jich umožňují dostatečně velké koncentrace jejich voličů.
- **Zákon 3:** Existuje-li systémová strukturace, poměrné zastoupení získává reduktivní účinek, zapříčiněný (jako postačující podmínkou) jeho neproporcionalitou. Čím větší vstupní náklady pro menší strany, tím větší reduktivní účinek a naopak.
  - **3.1:** Anebo je obzvlášť silná systémová strukturace nezbytnou a postačující podmínkou zachování jakéhokoliv stranického systému, který předcházela zavedení systému poměrného zastoupení.
- **Zákon 4:** Chybí-li systémová strukturace a předpokládáme-li téměř čisté poměrné zastoupení, tj. rovné vstupní náklady, stran bude tolik, kolik umožní kvóta.

# Sartoriho pohled na dvoukolový většinový systém

Dvoukolový systém	Antisystémové strany	Třetí rozptýlené strany
<b>Silný (uzavřené 2. kolo)</b>	Vyřadí za hranici relevance	Významná podreprezentace
<b>Spíše silný</b>	Vyřadí za hranici relevance	Část si vyjednává relevanci
<b>Spíše slabý (cca. 5 – 6 % práh pro 2. kolo)</b>	Jsou podreprezentovány (mohou být relevantní)	
<b>Slabý (otevřené 2. kolo)</b>	Menší reduktivní účinek než spíše slabý	